

ЗАЩО РАЗКЪСВАНЕТО НА ОМАГЪОСАНИЯ КРЪГ НА КОРУПЦИЯТА Е ТРУДНО, НО НЕОБХОДИМО

Rob Whiteman

*Главен изпълнителен директор,
Институт на дипломираните експерт-
счетоводители по публични финанси*

Може да звучи странно от човек, който ръководи организация, ангажирана с прозрачността и отчетността в управлението на публичните финанси, но ние никога няма да изкореним корупцията напълно. Това не означава, че не трябва да работим за ограничаване на възможностите за корупция. Трябва да работим, за да я лишим от кислород.

Корупцията се крие в сянката на всички местни, национални и международни икономики. Всички пазари, организации и култури са изложени на различни нива на измама и корупция. Не всички от тях са умишлени – те могат да се дължат на некомпетентност, на неразбиране на вътрешния контрол и процесите или на издигането на членове на семейството без подходяща отчетност. Но най-често корупцията се мотивира от два фактора: нужда и алчност. Това са мощни фактори, които лесно могат да повлияят на поведението на човека. Тогава корупцията се превръща в омагьосан кръг, от който е трудно да се излезе – колкото по-дълбоко се заплитате в него, толкова по-трудно е да се освободите.

Как да превърнем този кръг, от който печелят само малцина, в добродетелен кръг на почтеност, от който печелят всички? Първата стъпка е да признаем трудната реалност, че корупцията е навсякъде. Следващата стъпка е превенцията. Колкото повече време и усилия полагаме за предотвратяване на корупцията, толкова по-малко привлекателна среда създаваме за онези, които искат да действат незаконно или безотговорно.

Добър пример за среда, в която корупцията може да процъфтява, е широко разпространената обществена паника, объркване и отчаяние. Когато правителствата по света отчаяно се опитваха да се снабдят с лекарства, лични предпазни средства и оборудване по време на пандемията COVID-19, те често харчеха милиони за съмнителни договори. В името на преодоляване на националната криза спазването на договорените процедури за възлагане на обществени поръчки често отстъпваше пред по-бързото предоставяне на услуги. Правителствата често не можеха да покажат нищо за милионите, които са похарчили.

Корупцията има сериозни последици за публичния сектор. Когато държавните органи станат жертва на измама или небрежност, това води до верига от събития, като например продължителни разследвания и усилия за

възстановяване на загубените средства. Тези дейности по възстановяване на средства обаче използват ценни ресурси и средства на данъкоплатците, които иначе биха могли да бъдат насочени към по-полезни области. Много по-рентабилен е подходът за предотвратяване на корупцията – въпреки че това също не е лесна задача.

В наскоро публикувания от Института на дипломираните експерт-счетоводители по публични финанси (CIPFA) сборник с глобални антикорупционни казуси разделяме ефективната превенция на девет области, за да предоставим на упражняващите професията обяснения и примери за най-добри практики от цял свят. Тези ключови области са промяна на културата, обучение и наставничество, стратегии за превенция, оценка на корупционния риск, конфликти на интереси, подаване на сигнали за корупция, разследване, технологии и гражданско общество.

Този сборник подчертава и отдава заслуженото на факта, че е извършена огромна по обем положителна работа. Всички тези примери от реалния свят демонстрират инициативност, проактивност и креативност в отговор на различни проблеми, свързани с корупцията. Сборникът оформя цялостна картина на успешните международни стратегии, които се използват в момента за борба с корупцията.

Общата тема, която засяга всяка от деветте области в сборника, е, разбира се, образованието. Независимо дали става дума за обучение по нови технологични платформи или за това как да се идентифицират и смекчават рисковете, образованието е най-силното ни оръжие в борбата с корупцията. Колкото повече можем да образуваме, толкова повече можем да предотвратяваме.

Ако образованието е първата ни отбранителна линия за превенция на корупцията, то втората може би ще бъде специалистът по финанси. Осигуряването на отчетност, прозрачност и добро управление, като отличителни белези на успешното управление на публичните финанси, ще ни помогне да хвърлим светлина върху сенките, където процъфтява корупцията.

Професията на счетоводителя, независимо дали става дума за публичния, или частния сектор, заема централно място в предотвратяването и разследването на корупцията. Доброто финансово управление изгражда доверие в общностите, организациите и правителствата. При наличието на стабилни рамки за общо управление и изразяване на сигурност хората могат да вярват, че продуктите, в които е възможно да се прояви корупцията, са значително намалени.

Планът за действие на Международната федерация на счетоводителите (IFAC) за борба с корупцията и икономическите престъпления предлага добра рамка за засилване на приноса на счетоводните професии в борбата с корупцията във всичките ѝ форми. В него се признава, че макар счетоводната професия да е важна част от решението, тя не може да бъде

успешна сама по себе си. Успехът ще бъде постигнат само с други ключови партньори, като например държавни агенции, политически лидери и сътрудничество между публичния и частния сектор. Обучението и образованието на служителите на организацията – от портиера до главния изпълнителен директор – също ще играе важна роля за постигането на успех. Важно е да се помни, че последиците от корупцията не винаги са само финансови; тя представлява и значителен риск за репутацията.

През следващата година Институтът на дипломираните експерт-счетоводители по публични финанси (CIPFA) ще представи новата си международна сертифицирана квалификация и правоспособност за оценка на корупционния риск. Тази водеща квалификация има за цел да предостави на упражняващите професията лица всички необходими умения за идентифициране на рисковете и отстраняване на пропуските, които правят организациите им уязвими към корупция. Превенцията, съчетана с разследването представляват двете страни на една много важна монета.

Като работим заедно и разбираме силата на образованието, можем да направим крачка напред към изкореняването на корупционните практики. Нека сложим край на порочния кръг, от който се възползват само малцина, и да създадем нов, от който ще спечелим всички.

Rob Whiteman е главен изпълнителен директор на Института на дипломираните експерт-счетоводители по публични финанси (CIPFA). Преди да се присъедини към CIPFA през м. септември 2013 г., г-н Whiteman е главен изпълнителен директор на Граничната агенция на Обединеното кралство, отговарящ за граничните и имиграционните операции и оперативната политика. Преди това г-н Whiteman е бил главен изпълнителен директор на съвета на лондонския административен район Barking и Dagenham. По време на неговия мандат съветът получава най-висока оценка от Одитната комисия на Обединеното кралство. Работил е и като заместник-главен изпълнителен директор и директор по ресурсите в лондонския административен район Lewisham, където е заемал няколко длъжности на финансов консултант на Асоциацията на местните власти и Института на дипломираните експерт-счетоводители по публични финанси (CIPFA). Бил е член на управителния съвет на Министерството на енергетиката и изменението на климата и е председателствал неговия одитен комитет, както и е заемал неизпълнителна длъжност в NESTA. Г-н Whiteman е бил и главен изпълнителен директор на Агенцията за подобрения и развитие (IDeA), където е ръководил работата на местните власти в отговор на програмата на правителството на Обединеното кралство за по-силна саморегулация и подобрения. Работейки в рамките на правителството на Обединеното кралство, той подкрепи политическите дискусии между новото коалиционно правителство и местните власти. Вижте повече от Rob Whiteman.